

نایب‌رئیس کمیسیون انرژی اتاق بازرگانی ایران مطرح کرد

راه‌حل بلندمدت تأمین انرژی صنایع

● میزان کمبود برق با توجه به میزان مصرف برای سال آینده چه میزان است؟

امسال با کمبود ۱۸ هزار مگاوات برق روبه‌رو بودیم و به نظر می‌رسد تاکنون برنامه‌ریزی مؤثری برای حل این مشکل در آینده صورت نگرفته است. با توجه به افزایش مصرف برق طی دو سال اخیر، پیش‌بینی می‌شود این ناترازی به حدود ۲۴ هزار مگاوات در روز افزایش باید.

● دولت باید چه اقداماتی انجام دهد تا بخش خصوصی ترغیب شود دوباره به نیروگاه‌سازی ورود کند؟

برای تشویق بخش خصوصی جهت ساخت نیروگاه، دولت باید اقتصاد انرژی را به مسیر درست هدایت کند و از قیمت‌گذاری دستوری فاصله بگیرد. ایجاد امنیت اقتصادی و مدل‌های سرمایه‌گذاری پایدار می‌تواند انگیزه لازم را برای ورود بخش خصوصی به این حوزه فراهم کند. لازم است دولت رویکرد خود را تغییر داده و از تجارت مستقیم برق خارج شود، به‌ویژه در بخش‌هایی که امکان واگذاری نیروگاه‌ها به بخش خصوصی وجود دارد. همچنین باید اجازه دهند که صنایع بزرگ، برق مورد نیازشان را مستقیماً از نیروگاه‌ها خریداری کنند. این رویکرد، باعث می‌شود قیمت برق بر اساس عرضه و تقاضا و در چارچوب بورس انرژی تعیین شود. در این مدل، دولت می‌تواند از ترانزیت برق درآمدزایی کند و از تعامل میان صاحبان صنایع و نیروگاه‌ها نیز بهره‌مند شود. بررسی‌ها نشان داده که این روش می‌تواند درآمدی بیش از ۳۰ هزار میلیارد تومان برای دولت به همراه آورد، بدون آنکه نیاز به مداخله مستقیم در بازار باشد. این تغییر ساختار، نه‌تنها امنیت اقتصادی بیشتری ایجاد می‌کند، بلکه محیط کسب‌وکار در صنعت برق را بهبود می‌بخشد و رقابت را افزایش می‌دهد. علاوه بر این، دولت باید زیرساخت‌های قانونی و فنی لازم برای اجرای این تغییرات را فراهم کند. ایجاد شفافیت در معاملات، کاهش بوروکراسی‌های غیرضروری و حمایت از سرمایه‌گذاران با ارائه مشوق‌های مالی می‌تواند نقش بسزایی در تسریع این فرایند ایفا کند. بهبود سیستم‌های نظارتی و ایجاد بستر رقابتی برای شرکت‌های فعال در صنعت برق از دیگر اقداماتی است که می‌تواند اعتماد بخش خصوصی را جلب کند. همچنین تسهیل دسترسی به منابع مالی برای سرمایه‌گذاران بخش خصوصی، از طریق ارائه تسهیلات بانکی و سایر حمایت‌های مرتبط، می‌تواند نقش مؤثری در گسترش فعالیت‌های این بخش داشته باشد. بسیاری از سرمایه‌گذاران به دلیل نبود تضمین‌های لازم یا نبود دسترسی آسان به سرمایه اولیه، از ورود به این حوزه صرف‌نظر می‌کنند. رفع این موانع ورود سرمایه‌گذاران جدید را تسریع کرده و باعث توسعه سریع‌تر ظرفیت تولید برق می‌شود.

نیروگاه‌ها به‌شمار می‌رود. ضروری است که دولت تمهیدات لازم را در این زمینه بیندیشد تا صنایع از این بابت دغدغه‌ای نداشته باشند. در بحث نیروگاه‌های خورشیدی نیز مشکل زمین و اراضی‌ای است که باید در اختیار سرمایه‌گذار قرار گیرد. این درحالی است که برای ترغیب سرمایه‌گذاری صنایع در بحث تولید برق مورد نیاز خودشان، ایجاد اطمینان و شرایط پایدار اهمیت زیادی دارد. آن‌ها باید مطمئن باشند که برق مورد نیازشان بدون قطعی تأمین می‌شود و در بلندمدت نیز این مسئله از نظر اقتصادی برایشان سودآور خواهد بود. امکان فروش برق مازاد صنایع در بورس انرژی نیز می‌تواند انگیزه‌ای قوی برای سرمایه‌گذاری به حساب آید. بنابراین در این مسیر اگر امنیت اقتصادی تحقق یابد، به مرور زمینه برای سرمایه‌گذاری مطمئن و پایدار فراهم خواهد شد.

● در حال حاضر وضعیت فروش برق نیروگاه‌ها در بورس انرژی چگونه است؟ آیا قیمت‌گذاری به‌صورت رقابتی در این بازار انجام می‌شود؟

فروش برق نیروگاه‌های حرارتی در بورس انرژی رقابتی نیست و قیمت‌ها در این حوزه بیشتر تحت‌تأثیر سیاست‌گذاری‌های دفتر تنظیم مقررات بازار وزارت نیرو قرار دارد. این موضوع باعث می‌شود که قیمت‌ها در بورس انرژی برای نیروگاه‌های حرارتی به‌صورت دستوری و غیرواقعی تعیین شوند اما در حوزه انرژی‌های تجدیدپذیر، شرایط متفاوت است. با راه‌اندازی تابلوی سبز در بورس انرژی، قیمت‌گذاری برق خورشیدی رقابتی‌تر و واقعی‌تر شده و از هرگونه سیاست‌گذاری دستوری فاصله گرفته است. این موقعیت تابلوی سبز، گامی مهم در جهت واقعی شدن قیمت برق در بورس انرژی به حساب می‌آید.

● هزینه احداث نیروگاه‌های برق تجدیدپذیر در حال حاضر به‌صرفه است که صنایع وارد چنین حوزه‌ای شوند؟

به نظر بنده هزینه‌ها به‌صرفه است؛ چراکه باره‌اندازی تابلوی سبز برق در بورس انرژی، شاهد بودیم که قیمت خرید و فروش برق به قیمت واقعی خود نزدیک شد و موجبات آن را فراهم آورد که تولید برق تجدیدپذیر اکنون به‌صرفه باشد. این امر باعث شده امروز شاهد باشیم که بسیاری از سرمایه‌گذاران به سمت سرمایه‌گذاری در بخش تجدیدپذیر و فروش برق به تابلوی سبز بورس گرایش پیدا کرده‌اند. هرچند نرخ خرید برق سبز توسط وزارت نیرو پایین است اما قراردادهای خرید تضمینی وجود دارد. به هر حال با وجود تابلوی سبز، سرمایه‌گذاری در این زمینه با نرخ بازگشت سرمایه خوبی حدود سه تا چهار سال عملیاتی، امکان‌پذیر است و این موضوع سبب شده که صنایع نسبت به گذشته بیشتر به این سمت حرکت کنند. همچنین باید اشاره کرد که در حال حاضر، ارزان‌ترین انرژی روشنایی، برق تجدیدپذیر و گران‌ترین، برق هسته‌ای به شمار می‌آید. در کشورهای مصرف‌کننده سوخت فسیلی، ممکن است هنوز نیروگاه‌های ارزان‌تری وجود داشته باشد اما مسئله اصلی حرکت به سمت برق پاک و تولید محصولاتی با استفاده از آن، مانند فولاد سبز محسوب می‌شود که اهمیت زیادی پیدا کرده است.

● مهم‌ترین موانعی که برای تأمین برق صنایع وجود دارد، چیست؟

بزرگ‌ترین معضل را باید عدم سرمایه‌گذاری دولت‌ها طی سال‌های گذشته در تولید برق دانست. یکی دیگر از مسائلی که اکنون وجود دارد، بحث گاز و تأمین خوراک

حمیدرضا بیاتی‌نیا کاشانی

روزنامه نگار

گفت‌وگو

تشدید ناترازی در تولید و مصرف برق طی سه سال اخیر، مشکلات بسیاری را پدید آورده است. به‌طوری که صنایع برای ادامه فعالیت خود به دلیل قطعی برق با معضلات فراوانی دست و پنجه نرم می‌کنند. برای حل این مشکل، وزارتخانه‌های نیرو و صنعت، معدن و تجارت تفاهم‌نامه‌ای امضا کردند که به موجب آن، صنایع انرژی‌بر موظف شدند حداقل ۱۰ هزار مگاوات نیروگاه احداث کنند. همچنین مقرر شد از این میزان، ۹ هزار مگاوات را نیروگاه‌های حرارتی و مابقی آن را هم نیروگاه‌های تجدیدپذیر تأمین کنند. بر اساس این قانون، صنایع انرژی‌بر در صورتی که این کار را انجام ندهند، تأمین برق آن‌ها در زمان کمبود برق جزء تعهدات دولت به حساب نخواهد آمد. در همین رابطه حمیدرضا صالحی، نایب‌رئیس کمیسیون انرژی اتاق بازرگانی ایران، در گفت‌وگو با آتیه‌نو به تشریح آخرین وضعیت و چالش‌های اجرایی شدن این تفاهم‌نامه پرداخته است.

● آیا صنایع از طرح دولت برای خودتأمینی انرژی برق استقبال کرده‌اند؟

بحث خودتأمینی برق توسط صنایع و استقبال از سرمایه‌گذاری در نیروگاه‌های اختصاصی از سوی بخش خصوصی در سال‌های اخیر مورد توجه قرار گرفته است. اگرچه اعتماد متقابل میان بخش خصوصی و دولت نقش بسزایی در میزان سرمایه‌گذاری داشته اما این سطح اعتماد و همکاری هنوز به میزان کافی نرسیده است. دلایل متعددی برای این موضوع وجود دارد؛ یکی از مهم‌ترین چالش‌هایی که صنایع و سرمایه‌گذاران خصوصی با آن مواجه بوده‌اند، مدیریت و کنترل برق تولیدی نیروگاه‌های احداث‌شده توسط خود آن‌هاست. متأسفانه، در مواردی مشاهده شده که برق تولیدشده توسط این نیروگاه‌ها، اعم از نیروگاه‌های بزرگ حرارتی و نیروگاه‌های کوچک خورشیدی، از دسترس صاحبان صنایع و سرمایه‌گذاران خارج شده و تحت کنترل دیسپاچینگ ملی و مدیریت شبکه برق کشور قرار گرفته است. این امر موجب شده که برق تولیدی این نیروگاه‌ها به مصارف دیگری اختصاص یابد و بهره‌برداران اصلی از دسترسی به تولیدات خود محروم شوند. این مسئله به‌ویژه در حوزه نیروگاه‌های خورشیدی بیشتر مشهود بوده است. با این حال، مواردی نیز وجود داشته که همکاری خوبی میان صنایع و نهادهای مرتبط صورت گرفته و برق تولیدی نیروگاه‌های خورشیدی صنایع بدون قطع یا انتقال به مصارف دیگر، در اختیار خودشان باقی مانده است.

گزارش

بانکداری اسلامی به‌عنوان یک مدل مالی مبتنی بر اصول شرعی، می‌تواند

راه‌حلی برای جلوگیری از تورم و تأمین منابع مالی پایدار باشد. این سیستم به‌گونه‌ای طراحی شده که با بانکداری سنتی تفاوت‌های اساسی دارد. یکی از ویژگی‌های بارز این سیستم، ممنوعیت دریافت سود و بهره از قرض‌هاست که در آن بانک‌ها از این طریق درآمدزایی نمی‌کنند. به جای آن، سیستم بانکداری اسلامی بر اساس مشارکت مالی و سرمایه‌گذاری در پروژه‌ها و فعالیت‌های اقتصادی عمل می‌کند، به‌طوری که هر دو طرف یعنی بانک و مشتری، در سود و زیان حاصل از این پروژه‌ها سهیم هستند. این رویکرد به کاهش ریسک و ارتقای شفافیت مالی در جامعه کمک می‌رساند. همچنین، بانک‌ها تنها می‌توانند در زمینه‌هایی که از نظر شرعی مجاز هستند، سرمایه‌گذاری کنند و این سرمایه‌گذاری‌ها باید در راستای تولید کالا و خدمات مفید و واقعی صورت گیرد. بانکداری اسلامی با استفاده از ابزارهای مالی متنوع، راه‌حل‌هایی برای تأمین مالی پروژه‌ها و فعالیت‌های اقتصادی ارائه می‌دهد که با اصول شرعی هم‌خوانی دارد. این ابزارها نه‌تنها به توسعه اقتصادی کمک می‌کنند، بلکه از نظر اخلاقی و شرعی نیز قابل‌قبول هستند. در ادامه به بررسی چند مدل اصلی بانکداری اسلامی خواهیم پرداخت. مرابحه یکی از روش‌های پرکاربرد در بانکداری اسلامی است. در این مدل، بانک کالایی را می‌خرد و سپس آن را به مشتری با قیمت بالاتر می‌فروشد. مشتری هم مبلغ را به‌صورت اقساطی پرداخت می‌کند. این روش امکان تأمین کالاهای مورد نیاز را برای مشتریان فراهم می‌آورد بدون آنکه نیاز به پرداخت بهره وجود داشته باشد. مشارکت یک ابزار مالی دیگر است که در آن بانک و مشتری به‌صورت مشترک در یک پروژه سرمایه‌گذاری می‌کنند. در این مدل، هر دو طرف به نسبت سرمایه‌گذاری خود در سود و زیان پروژه شریک هستند. این نوع سرمایه‌گذاری به کاهش ریسک‌های مالی

علیرضا شوشتری

کارشناس بازار گواهی شمش طلا

پنداشت

مزایای شمش طلا

نسبت به سکه نقدی

طلا یکی از قدیمی‌ترین و معتبرترین ابزارهای سرمایه‌گذاری در دنیا شناخته می‌شود که همواره به‌عنوان دارایی امن و محافظت‌شده در برابر نوسانات اقتصادی و بحران‌های مالی مورد توجه قرار گرفته است. در بازار کشورمان نیز طی سال‌های اخیر، با گسترش ابزارهای مالی مختلف فرصت‌های جدیدی برای سرمایه‌گذاری در طلا فراهم شده است. یکی از این ابزارها، معاملات گواهی سپرده شمش طلا در بورس کالا است که از اواسط اسفندماه ۱۴۰۱ آغاز شد. این تحول در بازار طلا، به همراه گسترش صندوق‌های طلا و بازار مشتقه، نشان‌دهنده رشد و تنوع در ابزارهای مالی مرتبط با طلاست. در این راستا، فعالان بازار سرمایه می‌توانند با استفاده از ابزارهای مختلف مانند شمش طلا، سکه، صندوق‌های طلا و معاملات مشتقه، به شیوه‌های مختلفی در بازار طلا مشارکت کنند و مزایای این بازار بهره‌مند شوند. معاملات گواهی سپرده شمش طلا با عیار ۹۹۵+ در بورس کالا با استقبال مناسبی روبه‌رو شده، به‌طوری که روزانه حدود ۵۰ کیلو شمش طلا در بازار مالی بورس کالای ایران مورد معامله قرار می‌گیرد. رکورد بیشترین حجم و ارزش معاملات نیز، چهارم دی ماه ۱۴۰۳ به میزان حدود ۱۹۱ کیلوگرم به ارزش حدود ۱۰۲ همت بود. در این رابطه مهم‌ترین مزیت شمش طلا نسبت به سکه، حباب قیمتی پایین آن است که در مواقعی، حتی این حباب منفی شده و جذابیت آن برای خریداران نسبت به سکه طلا که داری حباب بالایی است، بیشتری می‌شود. صندوق‌های طلا ابزارهای مهم دیگری هستند که برای معاملات طلا می‌توان از آن بهره برد. این صندوق‌ها با سرمایه‌هایی که در اختیار دارند، در ترکیبی از سکه و شمش طلا سرمایه‌گذاری می‌کنند. در حال حاضر ۱۸ صندوق طلا در بورس کالا پذیرفته شده‌اند که سرمایه‌گذاران با بررسی میزان ترکیب دارایی‌های آن‌ها و نیز میزان بازده هرکدام، یک یا تعدادی از این صندوق‌ها را انتخاب و به سرمایه‌گذاری غیرمستقیم در طلا اقدام می‌کنند. در حال حاضر مجموع ارزش بازار صندوق‌های طلا حدود ۹۴ هزار میلیارد تومان بوده که با توجه به روند صعودی قیمت طلا در داخل و افزایش تقاضا برای سرمایه‌گذاری در این صندوق‌ها به دلیل نقدشوندگی بالا و دیگر مزیت‌های این صندوق‌ها، می‌توان انتظار داشت که ارزش بازار آن‌ها به مرور افزایش قابل‌توجهی داشته باشد.

بزرگ‌ترین خریداران شمش طلا صندوق‌های سرمایه‌گذاری طلا، شرکت‌های حقوقی و عمده عرضه‌کنندگان شمش طلا نیز تولیدکنندگان بزرگ شمش طلای کشور هستند. باید به این نکته اشاره کرد که شمش، سکه و صندوق‌های طلا ابزارهای معاملاتی بازار مالی بورس کالا هستند که در کنار آن بازار مشتقه طلا هم به‌صورت موازی، معاملات طلا را پوشش می‌دهد. البته این بازار تخصصی‌تر و نیازمند دانش و مهارت بیشتری نسبت به بازار نقدی است. هدف اصلی بازار مشتقه مدیریت ریسک بوده و به‌خاطر دویژگی مهم اهرم و فروش استقراضی، فعالان خاص خود را دارد. این استقبال از ابزارهای طلایی بورس به دلیل افزایش قیمت طلا در سطح جهانی است؛ چرا که هر اونس طلا از اوایل مهرماه ۱۴۰۱ تا اوایل ۱۴۰۳ رشدی در حدود ۷۰ درصدی را تجربه کرده است. این مسئله به دلایلی نظیر جنگ روسیه و اوکراین، نگرانی از رکود جهانی، تضعیف شاخص دلار و افزایش تقاضای بانک‌های مرکزی (از جمله چین و روسیه) بوده است.

همچنین پس از انتخاب مجدد دونالد ترامپ به ریاست جمهوری آمریکا، طلای جهانی حدود ۹ درصد ریزش کرد و این احتمال وجود دارد که به دلایلی از جمله چشم‌انداز رشد اقتصادی و تقویت دلار، کاهش ریسک‌های سیاسی و اقتصادی و احتمال افزایش بازدهی اوراق قرضه، وارد اصلاح نزولی قیمتی/زمانی (دست‌کم چند ساله) جدید شود. در مجموع، برای ورود به بازار طلا چه از طریق خرید شمش، سکه، صندوق‌های طلا یا بازار مشتقه، داشتن استراتژی سرمایه‌گذاری دقیق و تحلیل درست از شرایط بازار امری ضروری است. با توجه به ویژگی‌های خاص بازار طلا، سرمایه‌گذاران باید به‌طور مستمر به تحلیل عوامل اقتصادی داخلی و جهانی پرداخته و تصمیمات خود را بر اساس این تحلیل‌ها اتخاذ کنند.

استفاده از پتانسیل بانکداری اسلامی برای تأمین مالی تولید

بانکداری اسلامی به‌عنوان یک سیستم مالی غیرتورمی از تأمین مالی پروژه‌ها و فعالیت‌های اقتصادی پشتیبانی می‌کند.

این کارشناس اقتصادی ادامه داد: «با استفاده از ابزارهای مختلفی مانند مرابحه، مشارکت، مضاربه و اجاره، بانک‌ها به تأمین نیازهای مالی مشتریان خود می‌پردازند و در عین حال از افزایش فشارهای تورمی جلوگیری می‌کنند. این سیستم می‌تواند به‌عنوان یک راهکار مؤثر در اقتصاد ایران مورد توجه قرار گیرد.»

شفافیت، ویژگی بارز بانکداری اسلامی

یکی دیگر از ویژگی‌های مهم بانکداری اسلامی، شفافیت بالای آن است. در این سیستم، تمامی شرایط مالی و شراکت‌ها به‌طور دقیق و شفاف به مشتریان اطلاع داده می‌شود. این امر باعث افزایش اعتماد میان مشتریان و بانک‌ها شده و بهبود روابط مالی در سطح کلان را به‌دنبال دارد. علاوه بر این، با توجه به اینکه سرمایه‌گذاری‌ها تنها

در پروژه‌های مجاز شرعی انجام می‌پذیرد، این سیستم به‌نوعی از تأمین مالی فعالیت‌های غیرقانونی و خلاف شرع جلوگیری به‌عمل می‌آورد. این مسئله می‌تواند به افزایش نظم و انضباط اقتصادی در جامعه یاری رساند. همچنین در بانکداری اسلامی، به‌ویژه در ابزارهایی مانند مرابحه، مشارکت، مضاربه و اجاره، توجه ویژه‌ای به عدالت اجتماعی صورت می‌گیرد. این مدل‌های مالی نه‌تنها برای تأمین نیازهای مشتریان طراحی شده‌اند، بلکه اهداف اجتماعی مانند توزیع عادلانه‌تر ثروت و کاهش فاصله طبقاتی را نیز در نظر دارند. به‌عنوان مثال، در مدل مشارکت، ریسک و سود بین بانک و مشتری به‌طور عادلانه تقسیم می‌شود که به نفع همه طرف‌هاست. از سوی دیگر، در مدل اجاره، بانک‌ها با توجه به شرایط اقتصادی مشتریان راه‌حل‌هایی را برای استفاده از دارایی‌ها و تجهیزات بدون فشار اقتصادی بیش از حد فراهم می‌کنند.

تجهیزات مورد نیاز خود بهره‌مند شوند و در عین حال از بازپرداخت اقساط استفاده کنند.

مزایای یک طرح شرعی

حسین احمدزاده، کارشناس اقتصادی در مورد مزایای عقود اسلامی گفت: «از آنجایی که در بانکداری اسلامی بهره‌وجود ندارد، این سیستم به کاهش فشارهای تورمی کمک می‌کند. بانک‌ها به جای افزایش نرخ بهره، بر اساس مشارکت در سود و زیان فعالیت می‌کنند.

او افزود: «بانکداری اسلامی به پروژه‌های واقعی و مفید اقتصادی توجه دارد و به همین دلیل به توسعه پایدار و ایجاد اشتغال یاری می‌رساند.»

احمدزاده بیان کرد: «این مدل از بانکداری بر اساس اصول شفافیت و اعتماد بنا شده که بر افزایش اعتماد مشتریان به سیستم مالی اثر می‌گذارد. به‌طور کلی باید گفت که

و افزایش انگیزه برای موفقیت پروژه کمک خواهد کرد؛ زیرا هر دو طرف از منافع مشترک برخوردار می‌شوند. مضاربه نیز مدلی مشابه با مشارکت به حساب می‌آید اما تفاوت اصلی در این است که در این مدل، یکی از طرفین (معمولاً بانک) سرمایه مورد نیاز پروژه را تأمین می‌کند و مشتری مدیریت پروژه را بر عهده می‌گیرد. سود حاصل از پروژه بین شرکا تقسیم می‌شود و در صورت زیان، تنها سرمایه‌گذار (بانک) ضرر می‌کند. این مدل به ایجاد فرصت‌های تجاری برای افرادی که مهارت‌های مدیریتی دارند اما فاقد سرمایه کافی هستند، یاری می‌رساند. اجاره نیز یکی از روش‌های مؤثر است که در آن بانک دارایی‌هایی مانند تجهیزات یا ماشین‌آلات را خریداری کرده و سپس آن را به مشتری اجاره می‌دهد. مشتری در طول دوره اجاره مبلغی را به‌عنوان اجاره پرداخت می‌کند. این روش به بنگاه‌ها و شرکت‌ها امکان می‌دهد تا بدون نیاز به سرمایه‌گذاری نقدی، از